

Innst. S. nr. 232

(2007-2008)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument nr. 8:54 (2007-2008)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin S. Woldseth, Ulf Erik Knudsen og Kåre Fostervold om lovfestet likebehandling av barn som går i private og offentlige barnehager

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Nye tall viser at barnehageplasser i private barnehager i mange tilfeller mottar langt mindre offentlig støtte enn plasser i offentlige barnehager. Det blir store utslag på de barna som er mellom 1–3 år, i tiden fra 1. mai 2004 (da barnehagereformens makspris ble innført). Tall publisert av Private Barnehagers Landsforbund (PBL) viser dette med tydelighet. For eksempel vises det til en kommune der et barn som var 1 år 1. mai 2004, siden da fått cirka 135 169 kroner mindre i offentlig tilskudd enn det kommunale barnehagebarn har fått. Dette viser at det foregår en strukturell forskjellsbehandling av barn i private barnehager. Dette gir dårligere økonomi i de private barnehagene og dermed et dårligere tilbud til barna.

Private barnehager utgjør majoriteten av det totale barnehagetilbudet.

Finansieringsordningen er i utgangspunktet skjev og legger grunnlaget for forskjellsbehandling fordi den godtar lavere prosentmessig støtte til private plasser.

Det foreligger i dag en rekke enkeltsaker i kommunene hvor det er påvist at private barnehager kommer dårligere ut enn de offentlige fordi regelverket om finansiering er komplisert, gir rom for tolkning og til dels kan misbrukes på en slik måte at det får uheldige konsekvenser for private aktører.

Forslagsstillerne mener det er svært uheldig at man har et finansieringssystem som bidrar til at en rekke private barnehager ikke får det offentlige tilskuddet de rettmessig har krav på. Videre er det svært uheldig hvis beregningsmetoden er så komplisert at det er tilnærmet umulig for den enkelte barnehage å etterprøve kommunenes vedtak.

Den problematiske finansieringsmodellen kan være en årsak til sen saksbehandling i kommunen og dermed mangelfull økonomisk forutsigbarhet for den tilskuddsberettigede barnehagen. Denne uforutsigbarheten bidrar til forskjellsbehandling mellom offentlige og private aktører.

Forslagsstillerne mener at alle virkemidler som kan bidra til å oppnå barnehageavtalens mål om full dekning og god kvalitet, bør vurderes. Det aller viktigste virkemidlet har vært og vil være likebehandling av offentlige og private barnehageplasser.

Forslagsstillerne mener at det må innføres lovfestet reell likebehandling av private og offentlige barnehageplasser.

Forslagsstillerne mener Stortinget må drøfte alternative modeller for driftstilskudd, for eksempel etter enhetskostnadsprinsippet.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endringer i barnehageloven slik at det sikres reell likebehandling mellom offentlige og private aktører."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunn Karin Gjøl, Britt Hildeng, Espen Johnsen og Tove Karoline Knutsen, fra Fremskrittspartiet, Ulf Erik Knudsen og Karin S. Woldseth, fra Høyre, Olemic Thommessen, fra Sosia-

listisk Venstreparti, May Hansen, fra Kristelig Folkeparti, lederen May-Helen Molvær Grimstad, fra Senterpartiet, Trond Lode, og fra Venstre, Trine Skei Grande, viser til Representantforslag nr. 54 (2007-2008) om lovfestet likebehandling av barn som går i private og offentlige barnehager. Komiteen viser til brev fra Kunnskapsdepartementet av 28. mars 2008 (vedlegg) hvor det informeres om at departementet kommer til å foreslå en lovfestet plikt til forskuddsutbetaling av kommunalt tilskudd til ikke-kommunale barnehager som har fått vedtak om finansiering. Komiteen er tilfreds med dette.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil vise til at Regjeringen tar sikte på å ta inn barnehagetilskuddet i det kommunale rammetilskuddet. Flertallet vil vise til at Regjeringen forbereder et lovforslag om finansieringsordning for de ikke-kommunale barnehagene som vil tre i kraft fra det tidspunkt rammefinansieringen er vedtatt.

Flertallet mener det derfor er naturlig å ta stilling til dette spørsmålet i forbindelse med behandlingen av lovforslaget fra Regjeringen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er enig med forslagsstillerne i at det foregår en strukturell forskjellsbehandling av barn i private barnehager, noe som gir de private barnehagene dårligere økonomi og barna et dårligere barnehagetilbud. Disse medlemmer viser til at mange kommuner bruker skjønnsmidler som er øremerket til barnehageformål til andre formål i kommunen. I tillegg er det mange kommuner som utbetales for lavt tilskudd til de private barnehagene, og tilskuddet kommer i mange tilfeller svært sent. Disse medlemmer ser svært alvorlig på dette.

Disse medlemmer viser til at departementet mener dårlig økonomi ikke skal være et hinder for å klage på vedtak om kommunalt tilskudd. Disse medlemmer stiller seg spørrende til dette, all den tid regelverket er komplisert, og mange private barnehager vil ha behov for juridisk bistand for å utforme en klage som kan gi medhold.

Disse medlemmer viser til at forslagsstillerne mener det viktigste virkemidlet for å nå full barnehagedekning og god kvalitet er likebehandling av offentlige og private barnehager. Disse medlem-

mer viser videre til at forslagsstillerne mener det må innføres lovfestet reell likebehandling av private og offentlige barnehager. Disse medlemmer støtter dette. Disse medlemmer viser for øvrig til sine merknader i Innst. S. nr. 37 (2007-2008) om ulike finansieringsmodeller for offentlig finansiering av private barnehager.

På denne bakgrunn vil disse medlemmer fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endringer i barnehageloven slik at det sikres reell likebehandling mellom offentlige og private aktører."

Komiteens medlem fra Høyre viser til at reell likebehandling mellom offentlige og private aktører er betinget av et godt og etterprøvbart beregningssystem for offentlig tilskudd. Under forutsetning av at det utarbeides et godt beregningsverktøy i forskrifts form og en lovbestemt likebehandling av offentlige og private barnehager, mener Høyre at kommunene selv er best egnet til å beregne tilskuddet hvor man tar i betraktning lokale variasjoner, det lokale byggekostnadsnivået, etterspørselen etter plasser og tilgang på kvalifisert personale i kommunenes barnehager. Høyres modell vil være en fullfinansiering av barnehagekostnadene gjennom en lokal stykkprisfinansiering hvor pengene følger barnet.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endringer i barnehageloven slik at det sikres reell likebehandling mellom offentlige og private aktører.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til sine merknader og til representantforslag og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:54 (2007-2008) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin S. Woldseth, Ulf Erik Knudsen og Kåre Fostervold om lovfestet likebehandling av barn som går i private og offentlige barnehager – vedlegges protokollen.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 6. mai 2008

May-Helen Molvær Grimstad

leder og ordfører

Vedlegg 1

Brev fra Kunnskapsdepartementet v/statsråden til familie- og kulturkomiteen, datert 28. mars 2008

Dokument nr 8:54 (2007-2008) om lovfestet likebehandling av barn som går i private og offentlige barnehager

Eg viser til Dokument nr. 8:54 (2007-2008) frå stortingsrepresentantane Karin S. Woldseth, Ulf Erik Knudsen og Kåre Fostervold om lovfesta likebehandling av barn som går i private og offentlege barnehagar. 1 representantforslaget blir Regjeringa beden om å leggje fram forslag til endringar i barnehagelova for å sikre reell likebehandling mellom offentlege og private aktørar.

Forslagsstillarane meiner at den finansieringsordninga vi har i dag, i utgangpunktet er skeiv og gir grunnlag for ulik behandling fordi ho inneber lågare prosentmessig støtte til private plassar. Det blir vist til at PBL har klagt finansieringsordninga inn for EFTA-domstolen. Vidare blir det peikt på at ordninga kan opplevast som svært komplisert av både kommunar og private barnehagar. Forslagsstillarane meiner økonomisk likebehandling gjennom einingskostnadsprinsippet er einaste moglege måten til å stimulere barnehagar til å gi det beste tilbodet.

I 2003 kom alle partia på Stortinget (med unntak av Kystpartiet) fram til forlik om dei framtidige rammevilkåra for barnehagesektoren. Forliket la grunnlaget for det finansieringssystemet vi har i dag, og som vart vedteke under den førre regjeringa. Med barnehageforliket fekk kommunen plikt til å gi tilskott til ikkje-kommunale barnehagar. Den plikta kommunen har til å finansiere ikkje-kommunale barnehagar, er regulert i reglane om likeverdig behandling av barnehagar i forhold til offentlig tilskott. Hovudregelen er at kommunen skal dekkje kostnader til alle godkjende barnehagar (kostnadsdekkingsprinsippet). Det inneber at kommunen skal dekkje driftskostnader som ikkje blir dekte av andre offentlege tilskott eller foreldrebetaling.

Kostnadsdekkinga gjeld maksimum 100 pst av det som tilsvarande barnehage eigd av kommunen i gjennomsnitt får frå offentlege styresmakter og minimum 85 pst. Kommunen har ikkje plikt til å dekkje kostnadsveksten i den ikkje-kommunale barnehagen som går ut over normal pris- og kostnadsvekst for kommunesektoren. Eigar av ikkje-kommunal barnehage kan klage på vedtak om kommunalt tilskott til fylkesmannen. Reglane i forvaltningslova gjeld, slik

at det er kommunen som får klagen. Dersom kommunen ikkje gjer om vedtaket sitt, skal kommunen sende klagen til fylkesmannen for endeleg avgjerd. Barnehageeigaren kan sjølv forme ut ein slik klage. Eg kan derfor ikkje forstå at forslagsstillarane meiner at dårleg økonomi skal vere eit hinder for å klage.

Dom i EFTA-domstolen i saka mellom ESA og PBL låg føre 21. februar. Utfallet var at finansieringa av kommunale barnehagar ikkje er i strid med EØS-reglane om konkurransevridande støtte.

Auka grad av økonomisk likebehandling i forhold til regelverket som gjeld no, vil også vere eit budsjettspørsmål, og er såleis del av arbeidet med dei årlege budsjetta. Dersom full økonomisk likebehandling skal innførast innanfor den budsjetttramma vi har i dag, vil det innebere ei omfordeling av ressursar frå barnehagar med høgt kostnadsnivå til barnehagar med lågare kostnadsnivå. Eventuelt må kommunane auke sin eigen ressursinnsats ut over den eigenfinansieringa som var eit av vilkåra i barnehageforliket.

Regjeringa tek sikte på å leggje dei øyremerkte barnehagetilskotta inn i kommuneramma. I samband med ei slik omlegging må ein sjå nærmare på kva for endringar som må gjerast i den offentlege finansieringa av ikkje-kommunale barnehagar. Endringar i barnehagelova i samband med rammefinansiering var på høyring rundt årsskiftet 2007-2008. Departementet skisserte i høyringsdokumentet to alternative finansieringsmodellar. Det eine alternativet er at kommunane sjølve skal lage lokale reglar. Det andre alternativet er staten fastset ein prosentsats av det kommunen nyttar til dei kommunale barnehagane. Regjeringa arbeider no med å førebu eit forslag som skal leggjast frem for Stortinget om finansieringsordning for ikkje-kommunale barnehagar når rammefinansiering er vedteken. Uavhengig av kva for eit alternativ regjeringa kjem til å fremma for Stortinget, kjem eg til å foreslå ei lovfesta plikt til forskottsutbetaling av kommunalt tilskott til ikkje-kommunale barnehagar som har fått vedtak om finansiering. Dette for å sikre dei ikkje-kommunale barnehagane inntekter inntil kommunen fatter endelig vedtak om kommunalt tilskudd. Det er etter mi meining ikkje formålstenleg å endre regelverket før innlemming i kommuneramma er gjennomført.

Vedlegg 2**Brev fra Kunnskapsdepartementet v/statsråden til familie- og kulturkomiteen,
datert 27. april 2008****Svar på spørsmål fra familie- og kulturkomiteen om lovfestet likebehandling av barn som går i private og offentlige barnehager - Dok 8:54 (2007-2008)**

Eg viser til spørsmål frå familie- og kulturkomiteen i samband med behandling av Dokument nr. 8:54 (2007-2008). Komiteen spør kvifor ikkje Regjeringa vil kome med nødvendige tiltak for å sikre likebehandling no, før ein kjem med forslag om rammefinansiering.

Full økonomisk likeverdig behandling inneber ein utviding av den finansieringsplikta kommunane i dag har og inneber at kommunane får ein plikt til å finansiere alle ikkje-kommunale barnehagar slik at dei får den same offentlege finansieringa per opphaldstime som kommunale barnehagar får. Dersom full økonomisk likebehandling skal innførast innanfor den budsjettamma vi har i dag, vil det innebere ei

omfordeling av ressursar frå barnehagar med høgt kostnadsnivå til barnehagar med lågare kostnadsnivå. Eventuelt må kommunane auke sin eigen ressursinnsats ut over den eigenfinansieringa som var eit av vilkåra i barnehageforliket. Auka grad av økonomisk likebehandling i forhold til regelverket som gjeld no, vil vere eit budsjettspørsmål, og er såleis ein del av arbeidet med dei årlege budsjetta.

I Soria Moria-erklæringen seier regjeringa at den vil *"arbeide for likeverdige lønns- og arbeidsforhold for ansatte i private og kommunale barnehager"*. Eg har behov for å få meir kunnskap om og oversikt over kostnadsskilnadene mellom kommunale og ikkje-kommunale barnehagar. Departementet har difor satt i gang eit arbeid for å kartlegge kostnadsskilnadene mellom kommunale og ikkje-kommunale barnehagar.